

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 11Co/58/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 0018202464
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 05. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jarmila Maximová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2019:0018202464.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

A. súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jarmily Maximovej a sudcov JUDr. Martina Kolesára a JUDr. Zuzany Matyiovej v spore žalobcu: Poštová banka, a.s., so sídlom Dvořákovo nábrežie 4, Bratislava, IČO: 31 340 890, zastúpený: Advokátska kancelária RELEVANS s. r. o., so sídlom Dvořákovo nábrežie 8A, Bratislava, proti žalovanému: Juraj Šoltés, nar. 9.5.1978, bytom P. O. Hviezdoslava 51/83, Veľké Kapušany, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Michalovce zo 6. novembra 2018, č. k. 24Csp/62/2018-90

r o z h o d o l :

P o t v r d u j e rozsudok v napadnutom zamietavom výroku a vo výroku o trovách konania.

Žiadnej zo strán nárok na náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Michalovce (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“ alebo „súd“) napadnutým rozsudkom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 9.030,- Eur, úroky z omeškania do času predčasného zosplatnenia úveru (do 2.7.2015) v sume 1.875,64 Eur a úroky z omeškania vo výške 5,15% ročne zo sumy 9.030,- Eur od 3.7.2015 do zaplatenia, a to v pravidelných splátkach po 150,- Eur mesačne, splatných vždy do 25. dňa v kalendárnom mesiaci, počnúc mesiacom január 2019 až do úplného zaplatenia pod hrozbou straty výhody splátok (I), v prevyšujúcom rozsahu žalobu zamietol (II) a priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu (III).

2. Rozhodol tak o žalobe, ktorou sa žalobca domáhal uloženia povinnosti žalovanému zaplatiť mu okrem priznaného plnenia tiež i obchodných úrokov vo výške 20,90% zo sumy 9.030,- Eur od 3.7.2015 do zaplatenia na podklade skutkového tvrdenia, že so žalovaným uzavrel dňa 4.6.2014 Zmluvu o úvere č. 1483042161, na základe ktorej poskytol žalovanému peňažné prostriedky v sume 9.030,- Eur, ktoré sa žalovaný zaviazal vrátiť s dohodnutými úrokmi vo výške 20,90 % ročne v pravidelných mesačných splátkach. Žalovaný podľa tvrdenia žalobcu prestal takto dohodnuté splátky úveru platiť a z toho dôvodu žalobca uplatnil právo na okamžité zosplatnenie celého úverového záväzku, ktorý ku dňu zosplatnenia pozostával z úverovej istiny v sume 9.030,- Eur, zmluvných úrokov v sume 2.021,71 Eur a úrokov z omeškania v sume 44,76 Eur. Žalobca tvrdil, že pred predčasným zosplatnením úveru žalovaný zaplatil na svoj úverový záväzok spolu sumu 211,03 Eur, ktorá bola započítaná na úhradu poplatkov v sume 20,20 Eur a splatných úrokov vo výške 190,83 Eur. Po zosplatnení žalovaný na úverovú pohľadávku neplnil.

3. Súd prvej inštancie po vykonanom dokazovaní ustálil skutkový stav bezo zvyšku tak, ako bol tvrdený žalobcom; aplikoval naň ust. § 497, § 503 ods. 1 a 2 zák. č. 513/1990 Zb., Obchodný zákonník, v znení neskorších zmien a doplnkov, § 7 ods. 1, § 9 ods. 1 a 2 a § 11 ods. 1 písm. a) a b) a ods. 2 zák. č. 129/2010 Z. z., o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene

a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších zmien a doplnkov a § 52 ods. 1 a 2 a § 53 ods. 1 a 2 zák. č. 40/1964 Zb., Občiansky zákonník, v znení neskorších zmien a doplnkov; právne posúdil vzťah strán ako záväzkový zo spotrebiteľskej úverovej zmluvy, z ktorého vyvodil právnu povinnosť žalovaného, premietnutú vo vyhovujúcom výroku napadnutého rozsudku, vrátiť žalobcovi poskytnuté peniaze v sume 9.030,- Eur, s dohodnutými úrokmi a úrokmi z omeškania do času predčasného zosplatnenia úveru v sume 1.875,64 Eur. Z dôvodu omeškania žalovaného s plnením úverovej istiny prvoinštančný súd s použitím ust. § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka priznal žalobcovi tiež úroky z omeškania vo výške vyplývajúcej z ust. § 3 ods. 1 nar. vlády SR č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka, v znení neskorších zmien a doplnkov. Rozhodnutie o trovách konania prvoinštančný súd odôvodnil s poukazom na ust. § 255 ods. 1 C.s.p. výlučným procesným úspechom žalobcu v spore.

4. Súd prvej inštancie zamietol žalobu v časti o zaplatenie úroku z úveru za čas od jeho zosplatnenia. Skutkovo pritom vyšiel z preukázanej existencie dohody strán o úroku za prenechanie úverových prostriedkov vo výške 20,90% ročne i z toho, že žalobca do svojich všeobecných zmluvných podmienok inkorporoval tiež i ustanovenie zaväzujúce úverového dlžníka platiť úroky až do času zaplatenia úveru, právne však zastával názor, že takáto zmluvná podmienka je spotrebiteľsky neprijateľná, a že zákonná úprava s úročením po zosplatnení nepočíta. Vo svojich úvahách vedúcich k tomuto záveru súd prvej inštancie v podstatnom vyšiel z toho, že zmluvné úroky sú splatné spolu s istinou a doba ich splatnosti sa zhoduje s dobou splatnosti úveru v zmysle § 503 Obchodného zákonníka. Po vyhlásení celého úveru za splatný sa istina ďalej zmluvne neúročí. Vyplýva to z podstaty zmluvného úroku, ktorý je odplatom za užívanie finančných prostriedkov, ktoré sa poskytujú dlžníkovi do doby splatnosti. Po lehote splatnosti už veriteľ finančné prostriedky dlžníkovi neposkytuje. Súd prvej inštancie sa vo svojich úvahách inšpiroval závermi vyplývajúcimi z rozsudku Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Co/190/2014 zo dňa 30.6.2015, z ktorého vyzdvihol, že splácanie úveru v splátkach na strane veriteľa vyvoláva stav absencie požičanej sumy istiny, ktorá sa iba postupne (v splátkach) vracia a spláca a za tento stav nedostatku a úverovania patrí veriteľovi úrok. Úrok preto predstavuje jednoducho povedané cenu peňažní v zmysle ceny obetovanej príležitosti veriteľa, ktorý tým, že nemá istinu úveru k dispozícii, nemôže s touto nakladať a produkovať zisk. Absentujúci zisk pokrýva veriteľovi práve úrok splácaný spolu v rámci splátky úveru v režime dojednaného záväzku. Tento stav tzv. výhody splátok je obvyklý aj od nepamäti justifikuje nárok dodávateľa na úroky ako cenu dočasne obetovaných peňazí, ktorých dispozície sa veriteľ zbavuje v záujme získania budúcich úžitkov v podobe kapitalizovanej odplaty získanej za celé obdobie postupného splácania úveru, a teda výhody splátok. Iný stav je však príznačný pre predčasné a mimoriadne zosplatnenie úveru, kde veriteľovi vzniká nárok na jednorazové vrátenie požičanej istiny úveru, vrátane úrokov kapitalizovaných ku dňu zosplatnenia úveru. V tomto prípade svojim právnym úkonom veriteľ navodzuje stav, v ktorom má právo získať okamžite späť celú sumu požičaných peňažných prostriedkov, v dôsledku čoho na jeho strane odpadá obmedzenie jeho práva a dispozíciu s istinou úveru, a tým obmedzenie obchodovania s peniazmi, ktoré už dlžník nemá právo vrátiť v režime výhody splátok. Práve v tomto kruciálnom rozdielne spočíva ekonomická podstata straty nároku veriteľa na úroky za požičanie peňažných prostriedkov spotrebiteľom. Logicky tak nastupuje stav, v ktorom by mal mať veriteľ záujem a vyvinúť úsilie smerujúce k skorému vráteniu peňažných prostriedkov a právny poriadok mu po mimoriadnom zosplatnení úveru poskytuje viaceré právne prostriedky vymožená jednorazovo zosplatnenej pohľadávky (úveru). Ak teda nastal stav, kedy spotrebiteľ už nemá právny titul mať peňažné prostriedky u seba a tieto užívať, niet dôvodu ani na to, aby veriteľ inkasoval úroky, ktoré by mu patrili výhradne za stavu oprávnenej držby prostriedkov spotrebiteľom. V opačnom prípade by bol založený krajne nespravodlivý a ústavne nekonformný stav, kde spotrebiteľ by bol vystavený všetkým sankčným mechanizmom vynútenia povinnosti a veriteľ by naďalej pohodlne inkasoval úroky zo sumy, ktorú by mu spotrebiteľ na výzvu nevrátil. De facto by išlo o právny stav, podľa ktorého by sa popreli účinky veriteľom vyvolanej zmeny obsahu záväzku a veriteľ by úroky inkasoval, ako keby k zmene záväzku nedošlo. Zatiaľ čo však spotrebiteľovi by neboli garantované nijaké práva, ktoré mu plynuli zo zmluvy pred veriteľom vyvolanou zmenou záväzku. Súd takýto stav v žiadnom prípade nemôže pripustiť, lebo by toleroval založenie hrubej nerovnováhy dodávateľa voči spotrebiteľovi, a to navyše za stavu, že veriteľ si môže nárokovať a môže sa domôcť jednorazového vrátenia peňažných prostriedkov z majetku spotrebiteľa a nemusí trpieť nijaké obmedzenia užívateľa svojho majetku podľa uzavretej zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Ak by navyše súd takúto zmenu justifikoval, podporil by nielen hrubú nadváhu veriteľa, ale zároveň by podporoval aj stav, v ktorom veriteľ nie je nútený vymáhať svoju pohľadávku a odplatené úroky mu majú nahradiť stav jeho potenciálnej nečinnosti, resp. stav nespôsobilosti veriteľa vrátiť požičanú istinu jednorazovo. Takéto konanie veriteľa však nepožíva v slovenskom právnom

poriadku nijakú právnu ochranu a ani preto niet titulu na inkasovanie odplatných úrokov. Keďže jednorazovým zosplatnením vzniká spotrebiteľovi povinnosť jednorázovo vrátiť sumu požičaného úveru, navýšenú o kapitalizované úroky ku dňu zosplatnenia, počnúc prvým dňom omeškania spotrebiteľa ide o protiprávny stav založený sankčným jednostranným predčasným zosplatnením úveru. S protiprávnym stavom sa prirodzene spájajú výhradne sankcie, keďže spotrebiteľ je v omeškani s vrátením uplatnenej sumy. Naopak s protiprávnym stavom sa nikdy nebudú spájať odplatné plnenia, ktoré sa spájajú len so stavom *legartis*, a teda stavom oprávneného držania peňažných prostriedkov podľa podmienok v spotrebiteľskej zmluve. Ak napriek tomu existuje zmluvná úprava, ktorá s protiprávnym stavom stotožňuje aj odplatné úroky patriace len v právne súladnom stave, je táto právna úprava na škodu spotrebiteľa neprijateľne odchylna od zákona, čo zmluvnú podmienku podľa § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka, resp. podľa § 53 ods. 1 a 5 Občianskeho zákonníka, robí absolútne neplatnou. Povedané inak, v protiprávnom stave patria zmluvným stranám len sankcie a na tento účel je kogentným určujúcim pravidlom § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka v spojení s § 3 a § 3a Nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z. Ak by sa žalobca odplatných plnení napriek vyššie uvedenému výkladu neplatnosti dojednania dovoľával aj v čase po jednostrannom mimoriadnom zosplatnení úveru, neprešli mu tieto nároky testom citovaných ustanovení Občianskeho zákonníka a Nariadenia vlády alternatívne (podľa povahy zmluvnej úpravy), subsidiárne ani testom § 53 ods. 4 písm. k) Občianskeho zákonníka. Súd prvej inštancie na podporu správnosti svojho nazerania na úročenie úveru poukázal tiež na záver vyplývajúci z uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Obo 143/98 zo dňa 1.7.2000, v zmysle ktorého zmluvné úroky z poskytnutých prostriedkov patria len do splatnosti dlhu, resp. jeho splátok a tiež na uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 476/2012 zo dňa 18.9.2012, v ktorom tento výklad existujúcej právnej úpravy vedúci k záveru, že úrok patrí veriteľovi len do zosplatnenia úveru považoval za ústavne akceptovateľný. Súd prvej inštancie vystaval svoje rozhodnutie tiež na úvahách, že niet takého zákonného kogentného pravidla, podľa ktorého by dlžník mal povinnosť platiť úroky popri úrokoch z omeškania aj po dobe splatnosti. Obchodný zákonník, a ani zákon č. 129/2010 Z. z. neupravuje povinnosť dlžníka platiť úroky popri úrokoch z omeškania, ale ani nevylučuje dohodu účastníkov úverovej zmluvy o povinnosti dlžníka platiť úroky z úveru až do splatenia úveru. Je zároveň nepochybné, že prípadná dohoda o úrokoch po splatnosti popri ďalších úrokoch za omeškania a ďalších sankciách indikuje neprimeraný nárast dlhu v neprospech spotrebiteľa. Je potom nevyhnutá otázka vykonania súdnej kontroly prijateľnosti takejto dohody ohľadom úrokov popri úroku z omeškania a prípadných ďalších sankciách. Takýto odklon od dispozície právnej normy, ktorý sleduje úroky popri úrokoch z omeškaniach, či iných sankciách je v neprospech žalovaného. Dohodnuté úroky predstavujú cenu služby. Ak by zákonodarca mal úmysel uregulovať cenu služby aj za obdobie po skončení služby, mohol to explicitne upraviť tak, ako to napr. zakotvil pri iných spoločenských vzťahoch v § 723 ods. 1 OZ - „je nájomca povinný platiť nájomné až do vrátenia vecí“. Ustanovenie § 506 Obchodného zákonníka o odstúpení od zmluvy pre nesplácanie úveru a o vrátení dlžnej sumy s úrokmi nestanovuje presne, či sa majú platiť úroky do odstúpenia alebo úroky aj po odstúpení. Zostala teda len rovina zmluvnej úpravy, a tá je z uvedených dôvodov vystavená súdnej kontrole neprijateľnosti (§ 53 ods. 1 OZ). Zdôraznil v tejto súvislosti, že základným princípom spotrebiteľských zmlúv je zásada, podľa ktorej nesmú obsahovať neprijateľnú podmienku, teda také zmluvné dojednanie, ktoré spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, a to pod sankciou absolútnej neplatnosti takejto podmienky (§ 53 ods. 5 OZ).

5. Proti zamietavému výroku tohto rozsudku podal žalobca v zákonnej lehote odvolanie s návrhom, aby ho odvolací súd v tejto časti zrušil a v rozsahu zrušenia vec vrátil súdu na ďalšie konanie, eventuálne zmenil tak, že žalobe vyhovie v celom jej rozsahu. Žalobca v odvolaní vytkol výlučne nesprávnosť právneho záveru súdu prvej inštancie, podľa ktorého úroky za dočasné prenechanie peňažných prostriedkov na základe úverovej zmluvy patria veriteľovi len do splatnosti úverového záväzku. Žalobca vo svojej odvolacej argumentácii vyšiel z toho, že uplatnenie práva na okamžité zosplatnenie úveru má za následok jedinú zmenu v právach a povinnostiach účastníkov úverovej zmluvy, ktorou je, že dlžník stráca výhodu splátok, keďže celý jeho úverový záväzok sa stáva zročným. Podľa žalobcu tým ale nedochádza k zániku iných práv a povinností účastníkov úverového vzťahu, medzi iným tiež i povinnosti dlžníka platiť veriteľovi dohodnuté úroky. Naproti argumentácii súdu prvej inštancie zastával žalobca názor, že za situácie, keď úprava úverovej zmluvy podľa ust. § 497 a nasl. Obchodného zákonníka nelimituje úročenie zročnosťou úveru, je potrebné ju interpretovať v smere spravodlivého usporiadania pomerov. Za absurdné v tomto zmysle označil usporiadanie, pri ktorom veriteľ, hoc nemá k dispozícii vlastné prostriedky, pretože mu ich dlžník nevrátil, nemôže za toto obmedzenie poberať úroky. Rovnakým prívlastkom žalobca v odvolaní označil dopad súdom prvej inštancie prijatého riešenia na vnímanie inštitútu mimoriadneho zosplatnenia úveru ako takého. Prezentoval v tejto súvislosti názor,

že uplatnením tohto práva s dopadom na úročenie podľa ponímania prvoinštančného súdu by sa dlžník prakticky ocitol vo výhodnejšom postavení, než pri riadnom plnení si zmluvných povinností. Z iného pohľadu žalobca v odvolaní argumentoval akcesorickou povahou úrokov, determinujúcou ich závislosť na existencii hlavného záväzku. Pokiaľ preto podľa názoru žalobcu trvá právna povinnosť vrátiť poskytnuté peniaze, nemohla zaniknúť ani povinnosť platiť z nevrátených peňazí úroky. Žalobca v odvolaní poukázal tiež na znenie ust. § 503 ods. 3 Obchodného zákonníka, interpretácia ktorého, podľa jeho presvedčenia, jeho názorovú verziu podporuje. Žalobca v odvolaní apeloval tiež na ekonomickú podstatu úrokov, dôvodiac, že sankčný úrok (úroky z omeškania) nemôže veriteľovi kompenzovať cenu peňazí. Žalobca odmietol názor prvoinštančného súdu, že po predčasnom zosplatnení úveru úroky a úroky z omeškania nemôžu zaťažovať dlžníka popri sebe a argumentoval, že takéto úročenie sa predsa v danom právnom vzťahu realizovalo aj v čase pred zosplatnením úveru. Na podporu správnosti svojich úvah žalobca v odvolaní odkázal na závery vyplývajúce z rozhodnutí Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 43Co/1/2018 a sp. zn. 17Co/122/2017, a tiež Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5Co/49/2018. Svojimi odvolacími námietkami, poukazujúcimi na nesprávne právne posúdenie veci, žalobca podľa úvah odvolacieho súdu uplatnil odvolací dôvody podľa ust. 365 ods. 1 písm. h) C.s.p. V odvolaní žalobcom formálne označené a i citované odvolacie dôvody podľa ust. § 365 ods. 1 písm. d) a f) C.s.p. neboli podopreté konkrétnymi odvolacími námietkami a výhradami, ktoré by poukazovali na prítomnosť inej vady, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a na nesprávnosť skutkových záverov na podklade vykonaného dokazovania, a tak podľa posúdenia odvolacieho súdu neboli tieto ďalšie odvolacie dôvody odvolateľom materiálne a preto ani procesne účinne uplatnené.

6. Vyhovujúci výrok rozsudku nebol odvolaním napadnutý. V tejto časti rozsudok nadobudol právoplatnosť v zmysle ust. § 367 ods. 2 a ods. 3 C.s.p. a preto v nej nebol v odvolacom konaní preskúmaný.

7. Žalovaný sa k odvolaniu žalobcu nevyjadril.

8. Krajský súd v Košiciach ako súd odvolací (§ 34 C.s.p.) prejednal odvolanie žalobcu ako podané včas (§ 362 C.s.p.) oprávnenou osobou (§§ 359 až 361 C.s.p.) proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné (§§ 355 až 358 C.s.p.), bez nariadenia pojednávania v zmysle ust. §385 ods. 1 a contrario C.s.p., v rozsahu vyplývajúcom z ust. § 379 C.s.p. a z hľadísk uplatneného odvolacieho dôvodu podľa ust. § 365 ods. 1 písm. h) C.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné. Rozsudok bol verejne vyhlásený na Krajskom súde v Košiciach dňa 29.5.2019 po predchádzajúcom oznámení miesta a času tohto procesného úkonu na úradnej tabuli a na webovej stránke tunajšieho súdu a pri zachovaní lehoty podľa ust. § 219 ods. 3 C.s.p.

9. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku, a preto sa v súlade s ust. § 387 ods. 2 C.s.p. v odôvodnení obmedzil len na skonštatovanie, že dôvody, na ktorých podľa odôvodnenia napadnutého rozsudku spočíva rozhodnutie súdu prvej inštancie, považuje bez akýchkoľvek výhrad za vecne správne (§ 387 ods. 1 C.s.p.) a tiež úplné z hľadiska všetkých kľúčových otázok nastolených v priebehu konania pred súdom prvej inštancie oboma procesnými stranami (§ 387 ods. 3 veta prvá C.s.p.). Len na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia, reagujúc tým zároveň na podstatné tvrdenia žalobcu v odvolaní (§ 387 ods. 3 veta druhá C.s.p.), odvolací súd dodáva:

10. Žalobca nastolil predmetom odvolacieho prieskumu výlučne právnu otázku úročenia úveru po jeho zosplatnení, ktorú podľa jeho názoru súd prvej inštancie zodpovedal nesprávne. Podľa úvah odvolacieho súdu je však záver súdu prvej inštancie, že úverového dlžníka zaťažuje povinnosť platiť úroky len za obdobie do splatnosti úveru, či už riadnej alebo mimoriadnej v dôsledku uplatnenia práva zosplatniť úver veriteľom, celkom správny. Možno súhlasiť s odvolateľom v tom, že právna úprava odplaty za dočasné prenechanie peňažných prostriedkov úverovou zmluvou, z ktorej je potrebné, vzhľadom na absenciu inej občianskoprávnej úpravy (§ 52 ods. 2 posledná veta Občianskeho zákonníka) vyjsť i pri posudzovaní spôsobu úročenia spotrebiteľských úverov, je obsiahnutá v ust. §§ 502 a 503 Obchodného zákonníka.

11. Podľa ust. § 502 ods. 1 veta prvá Obchodného zákonníka, od doby poskytnutia peňažných prostriedkov je dlžník povinný platiť z nich úroky v dojednanej výške, inak v najvyššej prípustnej výške ustanovenej zákonom alebo na základe zákona.

12. Podľa ust. § 503 Obchodného zákonníka, záväzok platiť úroky je splatný spolu so záväzkom vrátiť použité peňažné prostriedky. Ak lehota na vrátenie poskytnutých peňažných prostriedkov je dlhšia ako rok, sú úroky splatné koncom každého kalendárneho roka. V čase, keď sa má vrátiť zvyšok poskytnutých peňažných prostriedkov, sú splatné aj úroky, ktoré sa ho týkajú. (2) Ak sa poskytnuté peňažné prostriedky majú vrátiť v splátkach, sú v deň splatnosti každej splátky splatné aj úroky z tejto splátky. (3) Dlužník je oprávnený vrátiť poskytnuté peňažné prostriedky pred dobou určenou v zmluve. Úroky je povinný zaplatiť len za dobu od poskytnutia do vrátenia peňažných prostriedkov.

13. Z citovaných ustanovení je zrejmé, že zákon naproti času, od kedy je úverový dlžník povinný platiť úroky (od poskytnutia) výslovne neupravuje, až na prípad keď dlžník vráti poskytnuté peňažné prostriedky pred dobou určenou v zmluve, tiež, do kedy úroky veriteľovi patria. To v praxi vyvolalo interpretačný spor, či sa poskytnuté peniaze úročia až do skutočného vrátenia poskytnutých peňazí, alebo či povinnosť platiť úroky zaniká so splatnosťou úveru alebo jeho časti. Túto názorovú nezhodu, a to je potrebné zdôrazniť, i keď v jeho riešení možno zaznamenať istý trend, v smere dávajúcim za pravdu právnenému názoru, z ktorého v konečnom dôsledku vyšiel i prvoinštančný súd, jednoznačne a definitívne doposiaľ ukončený nebol. Pre objektivnosť je potrebné konštatovať, že predovšetkým v rozhodovacej praxi Najvyššieho súdu ČR (napr. rozsudok sp. zn. 32 Cdo 3830/2014) možno zaznamenať názor, že veriteľovi patria úroky aj po zosplatnení úveru. V každom z odvolacích súdov známych prípadov však riešenie tejto otázky nadväzovalo na záver o platnosti dohody veriteľa a dlžníka o úrokoch po zosplatnení úveru, pričom otázka výlučne zákonného rámca úročenia (teda o situáciu, keď sa veriteľ s dlžníkom na úročení úveru po zosplatnení nedohodli), sa v týchto, len na prvý pohľad obdobných prípadoch, neriešila. V podmienkach Slovenskej republiky síce uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Obo 143/98 zo dňa 1.7.2000, na ktoré sa v rozhodovacej praxi na podporu názoru o úročení úveru len do jeho splatnosti frekventovane odkazuje, a urobil tak tiež prvoinštančný súd v napadnutom rozsudku, nerieši túto otázku ťažiskovo a vyslovený právny názor k ďalšiemu postupu súdu prvej inštancie po zrušení jeho rozhodnutia odvolací súd v tejto súvislosti upozorňuje, že dohodnuté úroky z poskytnutých prostriedkov patria len do splatnosti dlhu (jeho splátok). Od splatnosti je dlžník v omeškaní a musí platiť úroky z omeškania (§ 369 OBZ), v ňom nie je nijak bližšie zdôvodnený. Na strane druhej však nemožno prehliadať, že zdôvodnenie založené i na tomto názore prešlo testom ústavnosti, pričom Ústavný súd SR vo svojom uznesení sp. zn. IV. ÚS 476/2012 z 18.9.2012, jednak zmienené rozhodnutie Najvyššieho súdu SR považoval za súčasť štandardnej judikatúry všeobecných súdov a jednak výklad vo výsledku zodpovedajúci tejto alternatíve právneho posúdenia veci, považoval za ústavne akceptovateľný. Na podklade uvedených judikatórnych výstupov sa k tomuto názoru prikláňa tiež odvolací súd, pričom k formovaniu tejto jeho argumentačnej pozície došlo v podstatnom tiež na podklade týchto ďalších úvah: Interpretácia trvania úročenia úveru musí podľa úsudku odvolacieho súdu odzrkadľovať tiež samotnú podstatu úroku a špecifickosť právnej situácie, ktorá po zosplatnení úveru nastáva. Právna teória i rozhodovacia prax sú v tomto zmysle zajedno v tom, že úrok je cenou peňazí - odplatom veriteľa za to, že peňažné prostriedky dočasne prenechá dlžníkovi a ten ich v dohodou stanovenej alebo na základe zákona veriteľom určenej dobe môže využívať. Rovnako nakoniec vníma podstatu úroku vo svojej právnej argumentácii i odvolateľ. Práve možnosť disponovať s peňažnou sumou na dosiahnutie vlastného hospodárskeho prospechu na strane dlžníka a získanie úroku za poskytnutie tejto možnosti na strane veriteľa, predstavujú bezprostredný ekonomický dôvod (kauzu) vzniku právneho vzťahu z úverovej zmluvy. Účinným uplatnením práva mimoriadneho zosplatnenia úveru veriteľom dochádza celkom nepochybne k narušeniu tejto kauzy úverovej zmluvy; v ďalšom čase už totiž dlžník nemá právny dôvod mať peňažné prostriedky u seba a tieto užívať, keďže veriteľ mu túto možnosť už viac nedáva (odňal). Nevrátením prenechaných peňazí po zosplatnení úveru, bez ohľadu na to, aké účinky z hľadiska trvania úverového vzťahu právnenému úkonu zosplatnenia pripíšeme, nepochybne vzniká protiprávny stav, s ktorým sú ako následok prípadne spojené sankčné (úroky z omeškania), zodpovednostné (náhrada škody) a zabezpečovacie plnenia (zmluvná pokuta), na ktorých sa účastníci pre tento prípad dohodli, alebo ktoré sú dané zákonom, a nie záväzky majúce povahu odplaty, medzi ktoré úrok, ako už bolo vyjadrené skôr, rozhodne patrí. Nemožno v tejto súvislosti prehliadnúť ani, že otázka „odplaty“ za nesplnenie povinnosti dlžníkom vyvstala výlučne v súvislosti s úverovými vzťahmi, pričom mimo nich odvolaciu súdu nie sú zrejmé prípady, kedy by sa veriteľ po zrochnosti plnenia domáhal mimo sankčných, zabezpečovacích alebo zodpovednostných záväzkov tiež plnení majúcej povahu akejkoľvek zmluvnej odplaty. Takto napríklad po skončení nájmu prenajímateľa nežiadajú nájomné až do vydania predmetu nájmu i napriek tomu, že zákon platenie nájmného len za obdobie trvania nájmu nelimituje (rovnako ako úrok pri úveroch). Pokiaľ v tejto súvislosti súd prvej inštancie na podporu svojho presvedčenia o legislatívnom zámere neupraviť úročenie úveru po zosplatnení odkazuje na

úpravu ust. § 723 Občianskeho zákonníka, žiada sa odvolaciemu súdu poopraviť túto argumentáciu prvoinštančného súdu v tom smere, že právna teória (por. napr. Jehlička, O., Švestka, J., Škárová, M., a kol. Občianský zákonník. Komentár, 8 vydanie, Praha: C.H.Beck, 2003, 1219 s., str. 951) len potvrdzuje, že plnenie i podľa tohto ustanovenia po skončení podnikateľského nájmu hnutelných vecí nemá zmluvnú povahu (nie je odplatu), i keď vychádza z výšky zaniknutou zmluvou dohodnutého nájomného, ale výlučne zodpovednostný základ. Obdobne je potrebné podľa úvahy odvolacieho súdu nazerať tiež na názorovými oponentmi zdôrazňovanú skutočnosť, že v čase od zosplatnenia úveru do skutočného vrátenia peňazí veriteľ nevie využiť ich ekonomickú hodnotu. Odvolací súd veriteľom neupiera právo na adekvátnu náhradu za takúto hodnotovú ujmu, nemyslí si však, že svojím charakterom sa jedná o odplatu, ale je presvedčený o tom, že takéto plnenie má rozhodne zodpovednostný základ. Odvolací súd teda nevzhladol právny, ekonomický a vo svojej podstate ani žiaden iný racionálny dôvod, pre ktorý by výklad právnej úpravy mal smerovať k úročeniu poskytnutých peňazí aj po zosplatnení úveru, teda v čase, kedy veriteľ dlžníkovi neposkytuje možnosť užívať jeho peniaze, ale dlžník veriteľove peniaze protiprávne zadržáva. Celkom nepatričnou je argumentácia zástancov opačného názoru, založená na interpretácii znenia poslednej vety ust. § 503 ods. 3 Obchodného zákonníka, podľa ktorého úroky je povinný (dlžník) zaplatiť len za dobu od poskytnutia do vrátenia peňažných prostriedkov. Použitá formulácia na prvý pohľad evokuje u zástancov úročenia úveru aj po splatnosti, že tým je otázka zodpovedaná „do vrátenia“, a teda nie do splatnosti; tento argument však vo svojej podstate abstrahuje od toho, že jeho znenie, zvlášť však použité slovo „len“ v tomto ustanovení jasne naznačuje, že tým bolo sledované obmedzenie dohodnutého úroku v prípade skrátenia doby vrátenia peňazí, a nie rozšírenie úročenia nad túto dobu. Názoroví oponenti sa doposiaľ uspokojujú nevysporiadali ani so zrejmovou kolíziou úročenia po splatnosti úveru s úpravou, priznávajúcou veriteľovi za omeškanie dlžníka s peňažným plnením iba úroky z omeškania (poplatok z omeškania), za situácie, keď možnosť kvantitatívneho rozšírenia tejto sankcie za oneskorené plnenie v občianskoprávných vzťahoch je v právnej praxi jednotne odmietané. Úročenie zosplatneného úveru zároveň nereflektuje ani skutočnosť, že právny poriadok úhrn sankcií za omeškanie spotrebiteľa so splácaním peňažných prostriedkov (podľa ust. § 3a ods. 2 nar. vlády SR č. 87/1995 Z. z. sa nimi rozumejú úroky z omeškania, zmluvné pokuty a akékoľvek iné plnenia za omeškanie spotrebiteľa so splácaním peňažných prostriedkov) limituje.

14. Súd prvej inštancie v odôvodnení napadnutého rozsudku presvedčivo vysvetlil tiež úvahy, na podklade ktorých došlo k sformovaniu jeho záveru o spotrebiteľskej neprijateľnosti zmluvnej úpravy úročenia úveru až do vrátenia poskytnutých peňazí. Odvolací súd na podporu správnosti týchto úvah dodáva, že ust. § 53 ods. 1 veta prvá a ust. § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka zakazujú pod následkom neplatnosti v spotrebiteľských zmluvách uvádzať tiež ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Inak povedané, zmluvná voľnosť účastníkov spotrebiteľskej zmluvy je obmedzená aj tým, že nedovoleným, a teda neplatným, je tiež i dojednanie spôsobujúce značnú nerovnováhu v ich právnom postavení. Obvyklá argumentácia dodávateľov, že spotrebiteľ sa oboznámil so zmluvou, že si prečítal aj všeobecné obchodné podmienky, že podpisom s nimi vyjadril súhlas a že súhlasil s každým takto upraveným inštitútom, povinnosťami na ňom viaznucimi, alebo jednoducho len preceňujúca význam v zmluve prejavenej vôle, či formálnu oddelenosť niektorého z dojednaní, opomína podľa odvolacieho súdu samotnú podstatu spotrebiteľskej ochrany, spočívajúcu na premise, že spotrebiteľovi neprijateľné podmienky predovšetkým nemožno predkladať a pokiaľ tak dodávateľ urobí, koná nepoctivo a musí byť uzročený s tým, že na takéto neprijateľné podmienky súd neprihliadne bez ohľadu na to, či a do akej miery sa spotrebiteľ tou ktorou podmienkou zaoberal. Takto je podľa názoru odvolacieho súdu potrebné nazerať aj na zmluvnú podmienku trvania úročenia aj po zosplatnení úveru. Táto nepochybne predstavuje nad zákonný rozsah výrazný zásah do právneho postavenia spotrebiteľa, pretože nezanedbateľne zvyšuje jeho náklady spojené s úverom. Nemožno preto racionálne pripustiť, aby náležite informovaný spotrebiteľ, dobrovoľne a bez vplyvu na možnosť dohodnutia zmluvného vzťahu i bez pre neho nevýhodnej podmienky, takúto nevýhodnú podmienku prijal; na strane druhej je notoriou, že dodávatelia predkladajú spotrebiteľom formulárové návrhy zmlúv, ktoré vzhľadom na svoj rozsah, formu, štruktúru a použité výrazové prostriedky, nie sú spotrebiteľia schopní v rámci predzmluvného rokovania komplexne poznať a v takomto rozporení obyčajne podpisujú písomnosti tak, ako sú im predkladané alebo nemajú reálne na výber a v záujme poskytnutia úveru, neraz v ťaživých životných situáciách pristúpia na akékoľvek úverové podmienky. Ani v posudzovanej veci nebola tvrdená, a ani dokazovaním zistená, skutočnosť, ktorá by túto inak paušálne sa vyskytujúcu situáciu pri uzatváraní spotrebiteľských zmlúv v akomkoľvek smere pozmenila. I tu nemožno inak ako skonštatovať, že žalovaný rozhodne nemal objektívne vzaté ekonomický, právny, praktický, ani iný dôvod, pokiaľ by o

rozsahu úročenia bolo jednané, a to korektne natoľko, aby tomu i porozumel a pokiaľ by i mal reálne na výber, aby na túto podmienku pristúpil.

15. Z týchto dôvodov odvolací súd napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správne podľa ust. § 387 ods. 1 C.s.p., a to v jeho zamietavom výroku i v závislom výroku o trovách konania, majúcom správny základ v plnom procesnom úspechu žalobcu v spore (pozn. odvolacieho súdu: sporné úroky tvorili príslušenstvo žalovanej pohľadávky a nepredstavovali samostatný predmet konania pred súdom prvej inštancie).

16. Podľa ust. § 396 ods. 1 C.s.p., ustanovenia o trovách konania pred súdom prvej inštancie sa použijú aj na odvolacie konanie.

17. Podľa ust. § 255 ods. 1 C.s.p. súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

18. V odvolacom konaní mal žalovaný plný procesný úspech, a preto mu v súlade s citovaným zákonným ustanovením vzniklo právo na náhradu trov konania proti žalobcovi, ktorý bol v odvolacom konaní neúspešný. Nakoľko však podľa obsahu spisu žalovanému v odvolacom konaní trovy nevznikli a ich vynaloženie nemožno ani rozumne predpokladať, odvolací súd rozhodol o trovách konania tak, že žiadnej zo strán nárok na ich náhradu nepriznal.

19. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 C.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné (§ 355 C.s.p.).

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak: a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C.s.p.). Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak: a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b). Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1, 2 C.s.p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C.s.p.). Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.). Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 C.s.p.). V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie

napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.). Táto povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C.s.p.).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 C.s.p.).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a procesnej obrany, okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 C.s.p.)